28

✠

SENTENTIA, VOTA, ET MOTIVA;

IN PROCESSV PROCVRATORIS FISCALIS, VNIVERSITATIS AVGVSTÆ.

CONTRA

DD. Dominicum Perez; Ioannem Franciſcum Phelip; Petrum Hieronymum Parras; Patrem Magiſtrum Ludovicum Abadia; & Ioſephum Lucam Caſalete, publicos Cathedrarum Moderatores, in Almo, & Cæſarauguſtano Lycæo.

DD. Auguſtinum Clemente; Ioannem Baquero; & Hieronymum Andres, publicos Vniverſitatis Antagoniſtas.

SVPER CRIMINALI.

PROMVLGATA à per Illuſtri Vniverſitatis Rectore D.D.D. Michaele Marta & Mendoza, Archidiacono, & Canonico Cathedralis Eccleſiæ Tiraſonen. & tam in eius Diœceſi, & Hieroſolymitana Religione Conſervatore, & Synodali Iudice; quam in eiuſdem Regnis Aragoniæ, Caſtellæ, & Navarræ (Sede Vacante) non ſolum Officiali, & Vicario Generali, ſed Archidiaconatus Calataiubij Viſitatore. Iam pridem in Sertoriano, & Saldubenſi Lycæo, Digeſti veteris, & Primariæ Legum Cathedræ Moderatore, & nunc ab Vniverſitate communi Doctorum voto, & Imperialis Auguſtæ Civitatis deſiderio, à Catholica Domini no-

ſtri Regis Maieſtate in ſequentem annum prorrogato Rectore.

Nec non ſelectis, & electis ad animi planiorem, & pleniorem conſultationem (non ſine Aſtrea, & Auſtriæ Sereniſsimi Principis affatibus) Magnificis Catholicæ Maieſtatis Domini noſtri Regis Conſiliarijs, in quorum præmaturo iudicio Iuriſprudentiæ hæreditas, ex aſſe ponderata conſpicitur, atque decernitur D. D.D. Ioſepho de Leyza & Eraſſo, quondam Imperialium, Inſtitutionum, & Veſpertinæ Pontificum Decretorum Cathedrarum, in ſemper Auguſto Muſæo, ſubtiliſsimo Interprete; mox in horriſſono militum, & Mavortis clangore generali Auditore validiſsimo: Poſtmodum in Auguſtiſsimo Regni Prætorio Illuſtriſsimi Nomophilacis, & Aragonum Iuſtitiæ, Locumtenenti vigilantiſsimo: Deinde Patrimonialis Ærarij, & Regiæ Iuriſdictionis Vindice, & Advocato Fiſcali, & nunc Generalis totius Gubernationis Ordinario Aſſeſſore. Et Gregorio Xulve, iam pridem Baiuli Generalis Conſiliario, & nunc, & ſi ad maiora promeritis promovendo, Officialium totius Regni vigilantiſsimo Quæſitore, & Generali Iudice.

IESV CHRISTI NOMINE INVOCATO.

NOS D. Don Michael Marta, & Mendoza, Rector, & Procancellarius Almæ Vniverſitatis Auguſtæ, Attent. Cont. pronuntiamus, & abſolvimus Doctorem Hieronymum Andres, à contentis in petitione criminali, contra eum pro parte Fiſci Vniverſitatis oblata, neutram partium, in expenſis condemnando: Et cum his declaramus, Doctores Dominicum Perez, Petrum Hieronyum Parras Gil de Bernabe, Patrem Magiſtrum Ludovicum Abadia illicitos fuiſſe, & eſſe detentores, & poſſeſſores, trium reſpectivè Philoſophiæ Cathedrarum, promotoſque, & aſſumptos ad earum lectaram, pactionibus, & conventionibus expreſsè ab Statutis Vniverſitatis damnatis, & interdictis, eoſdemque, & alterum eorum, à lectura, iure, & actione dictarum Cathedrarum, privamus, & à munere legendi, & publicè docendi, removemus, & abdicamus:

mus: & à simili eosdem declaramus inhabiles, & incapaces, ad reasumẽdum certamen, & concursum faciendum, ad nullam Philosophiæ Cathedram, tam ad eas (de iure pariter, & de facto vacantes) quam per tempus, duorum annorum, immediatè sequentium vacaturas, & à die decima octava mensis Aprilis, anni labentis computandum, in cuius spacij intercapedine, tres vacationes, aut vices congressus, vel certamen litterarium ineundi, comprehendantur.

Et cum his, Doctorem Augustinum Clemente, & Doctorem Ioannem Baquero à munere Collationandi, aut relegendi Philosophiæ lectiones cum novis Academiæ Scholasticis, & Candidatis (vulgo de Repasantes de Aula) per idẽ bienniũ respectivè suspendimus, & inhabiles declaramus.

Et à simili Doctorem Iosephum Lucam Casalete, Scientiæ Apollineæ professorem, in quinquaginta aureis, aut libris monetæ lacẽsis multamus quos omnes in expensis taxandis, & arbitrio nostro distribuẽdis, & respectivè solvendis condemnamus: Respectu verò Doctoris Ioannis Francisci Phelip, qui litte Criminali durante (iusta persolvens) diem clausit extremum, non fore procedendum ad vlteriora decernentes, donec causa sit reasumpta, vel hæredes sint repositi, in locum deficientis personæ, vt legitimo tramite finis controversijs, vndiquè, motis imponatur; neutram partium in expensis (demptis prædictis taxandis) condemnando. Cætera supplicata locũ non habere, eo nõ solum præmisso, vel alio meliore modo, provt de iure, styllo, vel alias, possimus, & debeamus Iudicantes.

MOTIVA.

EX *EO*, & alias provt in sententia; quia constat, Statutis Almæ Vniversitatis Augustæ, privationis pœna coerceri Magistros, & Doctores omnes, qui ad honores Scholæ, & præmia Cathedrarum adspirant, si venalitijs suffragijs, corruptis Scholasticorum Iudicijs, pravis, & damnatis pactionibus, optati muneris dignitatem consequuntur, aut conventiones aliquas, quæ in securitatem Cathedrarum tendant fœderibus etiam implicitis ineant, & hoc fine indulugentiæ spe, aut criminis aliqua abolitione futura, sub titulo vicessimo quinto: *DE LAS CONDICIONES QVE SE REQVIEREN PARA QVE PVEDAN VOTAR LOS ESTVDIANTES*, cavetur expressim: *O por via de deposito, ò por qualquiere otro pacto, convencional, ò confidencional, por si, ò por interpuestas personas, hiziere concierto para assegurar la Catedra, è promessas implicitas, ò explicitas para si saliere con ella; quede privado de todos los derechos, y acciones que podia tener en la Cathedra, sin que se pueda dispensar.* Quibus adstipulantur quasi duobus capitibus comixtis alia eiusdem tituli verba, §. *Si estando vacante alguna Cathedra, no huviere mas de vn Opositor*, ibi: *Se le dè la possession aviendo leido, si es nuevo: sin necessidad de leer, si es antiguo posehedor, con tal que jure, QVE NI DIRECTA, NI INDIRECTAMENTE HA ESTORVADO, QVE OTROS LE HIZIESSEN OPOSICION.*

Cum ergo de anno 1670. in mense Aprilis ea tempestate duæ Philosophiæ Cathedræ vacarent, pluresque Doctores, & ex candidatis Theologiæ primores Antagonistæ in Circũ prosilirent, peractis iam litterarũ

excubijs, & pulueris Olympici ſudoribus exactis: cum iam cenſendum de victore foret, pactionibus antelucanis, colludentibus adverſarijs, inter ſe luctores præmia diviſerunt; & Scholaſticorum eluſa cenſura, repentè omnes à lite defecerunt, & gloriam diſcriminis, criminoſis fœderibus inquinarunt. Soli ex omnibus Doctor Dominicus Perez, & Pater Ludovicus Abadia (contrarium forſam ſentientibus Munerarijs) miſſerè fugatis, aut minus decorosè adverſarijs repulſis, ſine ſuffragijs Academiæ, ad vnam, & alteram Cathredam ſecuriſsimè promoti fuerũt, licet in ambabus viciſsim, cum reliquis, dubio Martis eventu, contendiſſent. Hæc omnia ſponte fatetur defenſionis loco in iudicio, Magiſter Abadia, ſeque in vim pactorum (& ſi in anguſtia, ſine delectu, & libertatis arbitrio) & conventionum, inſtrumentis quoque, mille aureorum pœnam ſpondentibus, adiectis, ſe Philoſophiæ nuncupat profeſsorem. Doctor verò Dominicus Perez, eiuſdem fortunæ comes, inſtrumentis convictus ità, vt in eiſdem cenſendis, & declarandis poſſeſſoribus illicitis, nec dubitationi locus, nec aliquod inſederit Religioni iudicantis arbitrium.

Reſpectu verò D. Petri Hyeronimi Parras, aliqua potuit ex verbis ſtatuti ſuboriri dificultas, ſcilicet quod ille de anno 1670. Cathedræ Philoſophiæ pacificus erat poſſeſſor, lecturam quæ triennij, per annum integrè expleverat, nec tunc potuit ſecuritatem ambire, nec Opoſitoris nomen perferre, aut pactis ab Statuto improbatis irretiri. Sed hoc facilimè repulſam habuit ex pactis: ille enim futuræ vacationis conſcius, & imminentis periculi, forſam indubius, ſagacior propiæ ſecuritati conſuluit, & providentior meditatus firmitatem, plurima pacta excogitavit ad hũc ſcopum, & finem tendentia, & perpetuæ incollumitatis ambitum collimantia. Nihil non eſt in concordijs, quod de ea Cathedra, tanquam de præſenti vacanti (licet tranſacto biennio vacatura) providẽtia nõ curet.

In primis, Doctorem Dominicum Perez ſuum quondam Philoſophiæ Præceptorem, quem forſan doctrinæ Suariſtarum Aſſeclam reverenter agnovit; lecturum publicè, & edocturum doctrinam, & opiniones Divi Thomæ, dum Cathedras Philoſophiæ moderaretur, coegit, ſub pœnâ mille aureorum, exigendorum (ſi ſecus ageret) immortalium examinatorum delecto iudicio: Attollimus eximiè doctrinam ſacri vatis, & damus libenter pœnè Divinam, & Angelicam, præcunctis alijs nobiliorem, inſigniorem vè; quod hæc ſpontè eligatur à Magiſtris, & Doctoribus; vel quod legum conditores Cathedram fundent peculiarem doctrinæ, (provt Cæſarauguſtæ in ſacra Theologia, erecta floret) ſummè laudabile? ſed quod inter privatos Doctores, contra mentis ductũ huic, vel illi opinioni aſſentiendũ, vel diſſentiendũ, pœnæ, metu, ſervilis, voluntas præmatur, captivetur intellectus, ſeverè punibile. Opinio mentis, quaſi Religioni, & Fidei cognata ſuadenda, non imperanda mortalibus: nemo cogitur, vt credat invitus, quiá amoris actus, & odij generantur ab animo, non eliciuntur in perio: Præterea pactio hæc, non gloriam ſacri Doctores exambit, ſed propiæ ambitionis commodum, ſitienter anhelat: ſic fiet vt, Vniverſa Schola dedititia Thomiſtis, Anteſignanum Parras cumulet ſpolijs omnium Cathedrarum, devinctis ſuffragijs: & præmia Vniver-

versitatis iugiter, succesione (quasi) hæreditaria, in opinione cognatos, & intellectus hæredes deriventur.

Deinde Patrem Abadia insigné Academiæ Præceptoré, triennio lecturæ completo, à Philosophiæ Cathedris in perpetuum relegavit, & liberali comercio pænitus interdixit. Similiter decrevit, quod triennio durante (quo certum erat hanc Doctoris Parras Cathedram vacaturam) Philosophiæ non posset inire congressus: quod amicis, fortuna, & facultatibus, Magister Abadia, Doctori Parras, opem esset iturus, suumque assertorem semperquè proclamasset, & vindicem. Rursus eius fidei commitebatur, vt comissum fuit, arcere futurosquoqueOppositores, præcipuè si Doctor Andres, & Pacheco insurgerent. Præterea Doctorem Andres relegentem, in aula Doctoris Perez adiecit ad sui ipsius nutum amovibilem, si minus ille confidenter se gereret; aut Parras futuri iuvaminis, in suspicionem incideret; ne si posteâ contendentem agnoset, tot Alumnorum auxilijs commmunitum sentiret. Denique Bacchalaureus Pacheco, in aula Magistri Abadia, vel alius designandus, ad commodum, & vtilitatem Doctoris Parras, aut designantur, vel in excogitatis cautelis, huic muneri præficiuntur, & concinantur: quibus omnibus coadunatis, hac in Cathedrâ postea vacanti, ex pactionibus retro initis, certum est Doctorem Parras possessorem extitissè, ergo æquum est pœnis Statuti subiacere, cum ipse appareat, ex tunc pro nunc, sese spontè huic legi subdidisse.

Nec nova, aut acrior dicenda hæc est iudicantis censura; cum hoc ipsum declaratum fuerit ab Integerrimis Claustri asidentibus Consiliarijs (vno tantum reclamante) anno proximè elapso, in huius Cathedræ congressu, & possessionis adeptæ limine: cum enim esset obiectus contra Parras inhabilitatis defectus, à concurrentibus, Civili Arresto publicatus est incapax; cecidisseque à legitimi oppositoris actione, quoque declaratus, & iure. Licet postea, per viam Iurisfirmæ Illustrissimi Domini Iustitiæ Aragonum, declarationis effectus reservatus fuerit, huic criminali, & magis opportuno iudicio: tuncque possessio (magis extorta, quam adepta per Parras) revocabiliter, & dependenter à futuro eventu cavetur expressè à Claustro conferente, esse elargitam.

Viriliter obiciunt, criminali lite pulsati, quod Statuti verba, solum pacta inita cũ auditoribus comprehendunt; non verò alia, quæ Oppositores inter se comiscent, includant. Sed hoc manifestè convinci videtur, quia verba legis impersonalia sunt; in rem scripta; non paciscentibus; sed pactis ipsis adiecta; & sic quæcumque gesta, tractata, & conuenta, quibus exitus Cathedræ reddatur indubius, & bellitationis anceps certioretur eventus, ex mente, & verbis censetur interdicta: & sicut activè respectu Oppositorum ad Scholasticos, extraneas personas includunt, ibi: *Sive per se, vel interpositas personas*, non nominatas, sic pasivè respectu Oppositorum inter se, & vnius cum alio, iam cognito, & nominato, pacta, & conventiones reprobant, & à libertate concursus contra liberam, & genericam statutorum observationem, & dispositionem (in principio tituli præcedentis vigesimi quarti) arcent, & eliminant. Immò si mens, & finis Statuti attendatur, magis exossa, sunt conventa pacta cũ

Oppo-

Oppositoribus, quam verbo tenus promissa, & stipulata, ab inconstantibus Scholasticis; sæpè simulantibus affectum; quandoque ad novi stipulatoris verba, antiquata fide, promissa variantibus: deponens, vel spondens pecuniam, sex, vel octo auditores corrumpit, adhuc per accidens spectaturus victoriam. Sed spōsor hostis, vel stipulator certantis, occasionem discriminis, & contingentiæ corrumpit, victoriam sine trepidatione reportat, & Legis mentem sine hæsitatione deludit: quæ enim certior potest esse victoria? Auguratior triumphus? Quam qui in pace firmatur, hoste, & inimico reclusis? Vnde, si hæc ab Statuto demantur, illa verba: *Pacta implicita, vel explicita, sive per se, vel per alium*, cum alijs convenire non posint, inania, & sine effectu forent, subiecta semper cavillationi, & ludibrio.

Nec obstat, quod re integra, spontè partes instrumenta, & obligationes cancellarunt, & quasi dabili loco pœnitentiæ, resilire à conventis decreverunt. Quia respondetur, quod ea de Patre Magistro Abadia, & Doctore Dominico Perez, proponi non possunt; cum die ipsa pactorum, mediæ noctis conticinio machinatorum, suas respectivè Cathedras adepti fuerint: nec etiam Doctoris Parras, respectu, iuris aliqua probabilitate fundantur; nam etiam quoad ipsum plenè suum effectum cernuntur sortita. Doctor enim Andres, ante, & postquam à colligatione resilirent, publicè pulsus ab Aula, non solum vi, sed factis Doctoris Perez, imperante quoque Doctore Parras, virtute suæ reservationis adiunctæ: acciditq; hoc nolentibus, sicut & dolentibus Scholasticis; dum à munere relegendi, & conferendi Magistri lecturas, quo pro rostris, & pluribus annis vacarat, in Parras honorem, commoditatem, & fructum minus decorosè proscriptus: fœderis id summum, & princeps caput concordiæ; nè eius succo doctrinæ, lactatis adolescentibus, Magistri affectus, sibi conciliaret, robustiorque Antagonista consurgeret: prosperè cesserunt, excogitata, & inventa; provt stata die certaminis, de Doctore Andres, Parras triumphavit, tanquam de inermi bellatore, elusis, vel abdicatis plusquam centum & quinquaginta alumnorum subsidijs: ergo ex die pactorum, nihil aliud Parras curavit, nisi conservationem Cathedræ, & vt immobilem sibi Philosophiæ sedem constitueret.

Rursus hic conspirant in legem, tria instrumenta guarentigia obligationum pœnalium: vnum quingentarum librarum, in favorem Doctoris Francisci Phelip, in quo obligatus Doctor Lucas Casalate, pro relectoris munere indicendo Doctori Andres, & stipulatione pœnali conservando; hocque non solum durat, sed lis ingens coram Nobis pendet, super cancellatione, creditoris fato, præocupante iudicium: Alia duo sunt instrumenta, mille librarũ, vel aureorũ, in favorem Doctoris Parras, Clemente, & Baquero: quæ etiam si cancellata à creditoribus perhibeantur, at tamen cancellationes illæ solennes, privata pacta in scriptura minus solenni à partibus seorsim firmata, & subscripta, non solvunt, vel extinguunt; potuit obligatio pœnalis accepto ferri, vel acceptilatione creditoris disolvi, sed pacta relata, & adimplenda, resoluta obligatione pœnali, & accessoria; virtute suâ principali subsistere: liquet

etiam

etiam Doctorem Parras, non aliter potuisse promissa in sui favorem dissolvere, nisi Doctor Perez perpetuum relegentem, Doctorem Andres in aula stabiliret, & sic amotio, fuit executio pactorum: conservatio nollente, & reluctante Parras; esset vera cancellatio, & obligationis adversæ; non tantum labiis, & verbis; sed rebus, & factis, propria solutio, & extinctio. Ex gestis autem in finem contrarium, antè, & post cancellationem, firmari magis pacta, quam infirmari dicuntur.

Deinde multamus quinquaginta aureis Doctorem Lucam Iosephum Casalete, strenuum Medicinæ professorem; benigno forsan cognitoris arbitrio, quia fideiussor est duobus enarratis instrumentis, & verisimile est, cooeuntes pacta, & fœdera ab Statutis damnata, inutilia, & inania reputasse, nisi tanto expromissore firma, & exequibilia credidissent.

Cæteri duo, Doctor Augustinus Clemente, & Doctor Ioannes Baquero, ab officio, & muneribus relectorum, biennio durante removentur, aut suspenduntur; quia subscripti manu propia, hæc pacta in sui vtilitatem confirmarunt; & in ambobus instrumentis mille aureorum, creditores sunt, & stipulatores spondentium; & de Cathedris incertis, & vaccaturis, confœderati taxantur; ideòque solum ab exercitio relegendi, & prævia huiusmodi securitate, repelluntur.

Absolvimus tandem (etsi sententiæ ordine inverso) Doctorem Andres à contentis in petitione Fiscali, quia licet in sui favorem, pactum relegendi in Aula Doctoris Perez exprimatur in actis; at tamen de eius scientia, solicitudine, aut cura, nec testibus, nec scripturis, aut aliqua coniectura probabili convincitur. Potuit alumnus, vel amicus, gratitudinis ergò vetustum, & emeritum conservare Lectorem, & inter tot capita damnata aliquid candoris adiicere.

Nec supra decisis, visum fuit exemplum obstare, allegatum à Doctore Suelves in casu Doctoris Primarij, Dominici Cebrian, cum Magistro Ioanne Perez de Munebrega, in alterius Cathedræ Philosophiæ conflictu: ibi enim solum à Claustro Vniversitatis resolutum, possessorem, nullitatis cognitione pendenti, manutenendum fore, in summarissimo iudicio, quod huic plenario criminaliter intentato, non convenit, nec aliqua ex parte, est exemplar simile.

Denique in observantia Satuti allegata, Reis cõventis, nullum præbuit defensionis auxilium, nec Iudicem lege clementiorem effecit; tum quia non vt decebat probata, nec Claustro laudante detecta, aut aliquo conquerente, contradictorio examini delata. Nec florens hæc Academia, quæ legibus paret, exemplis iudicat: opportuit sanè cohercère consuetudinis infantiam, nè augmentis consenesceret; fors, & quæ nunc Virgulta, neclecta, crevissent in robora. Dignum ergo, vt Schola aliarũ æmulatrix, excellentia non dispar, observantia Legum, & morum affinitate esset compar, decerneretque futuris sæclis exemplar, quæ præsenti ambiendi Cathedras, normam statuerat, & aliàs Attent. Contтent. &c.